

فلسوفان و اندیشمندان ایران و جهان

ابرج افشاری اصل

www.ketab.ir

سرشناسه : افشاری اصل، ایرج، ۱۳۴۶-
 عنوان و نام پدیدآور : فیلسوفان و اندیشمندان ایران و جهان / ایرج افشاری اصل.
 مشخصات نشر : تهران: طراحان تین، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری : ۲۷۶ ص. ۱۴/۵ x ۲۱ س. م.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۴۱-۸۶-۲ :
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : فیلسوفان -- سرگذشتنامه
 Philosophers -- Biography
 فیلسوفان ایرانی
 Philosophers -- Iran

رده بندی کنگره : B۱۰۴
 رده بندی دیویی : ۱۰۹/۲۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۸۵۴۱۹۶۱
 اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

انتشارات طراحان تین
 Tean Designers Publication

- عنوان: فیلسوفان و اندیشمندان ایران و جهان
- نویسنده: ایرج افشاری اصل
- ناشر: طراحان تین
- سال انتشار: چاپ اول - ۱۴۰۰
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۴۱-۸۶-۲
- انتشارات طراحان تین، تلفن: ۸۸۷۳۳۳۳۴
- همه حقوق و امتیاز این اثر برای ناشر محفوظ است.
- وب سایت: www.ett.org.ir • اینستاگرام: @tarahan_teen
- ۶۰۰۰۰۰ ریال.

فهرست مطالب

۱۱	یادداشت
۱۵	فلسفه چیست؟
۲۳	ادوار فلسفه
۲۵	فیلسوفان و اندیشمندان ایرانی
۲۵	زرتشت
۲۶	ابونصر فارابی
۲۷	ابوعلی سینا
۲۹	خیام نیشابوری
۳۰	ابوحامد غزالی
۳۱	شهاب‌الدین سهروردی
۳۲	صدرالدین شیرازی
۳۳	عباس میرزا
۳۳	میرزا ملکم‌خان
۳۵	میرزا حسین‌خان سپهسالار
۳۵	دکتر حسین فاطمی
۳۶	احمد فردید
۳۷	جلال آل‌احمد
۳۸	حمید عنایت
۳۹	دکتر علی شریعتی
۴۱	سیدحسین نصر
۴۲	رضا داوری
۴۳	داریوش شایگان
۴۴	غلامحسین ابراهیمی دینانی
۴۵	فیلسوفان و اندیشمندان اقصی نقاط جهان
۴۵	حضرت موسی ^(ع)
۴۵	تالس
۴۶	آناکسیماندر
۴۷	آناکسیمنس
۴۸	فیثاغورث

۴۹	گزنفانس
۵۰	سیندار تا گوتاما بودا
۵۱	کنفوسیوس
۵۲	هراکلیت
۵۳	پارمنیدس
۵۴	آناکساگوراس
۵۵	آمپدوکلس
۵۶	پروتاگوراس
۵۷	گورگیاس لئونتیومی
۵۷	لوکیپوس
۵۸	ملیسوس
۵۸	سوفسطایان
۵۹	سقراط
۶۰	دموکریت
۶۱	افلاطون
۶۳	دیوژن
۶۴	ارسطو
۶۷	پیرون
۶۷	اپیکور
۶۹	زنون
۷۰	حضرت عیسی ^(ع)
۷۰	سنت پل
۷۱	اپیکتوس
۷۲	فلوطين
۷۲	ابو یوسف یعقوب بن اسحاق کندی
۷۳	ابن باجه
۷۴	ابن طفیل
۷۵	ابن رشد
۷۶	موسی بن میمون
۷۷	ابن عربی
۷۸	توماس آکویناس
۷۹	ابن خلدون
۸۰	ماکیاول

۸۱	توماس مور
۸۲	فرانسیس بیکن
۸۳	گالیلئو گالیله
۸۴	دکارت
۸۶	اسپینوزا
۸۸	جان لاک
۹۱	لایبنیتس
۹۲	جورج بارکلی
۹۳	فرانسوا ولتر
۹۴	دیوید هیوم
۹۵	ژان ژاک روسو
۹۷	آدام اسمیت
۹۸	امانوئل کانت
۱۰۲	یوهان ولفگانگ فون گوته
۱۰۳	گئورگ ویلهلم فریدریش هگل
۱۰۵	آرتور شوپنهاور
۱۰۸	آگوست کنت
۱۰۸	لودویگ فویرباخ
۱۰۹	جان استوارت میل
۱۱۰	چارلز داروین
۱۱۱	سورن کرکهگور
۱۱۳	هنری دیوید ثورو
۱۱۴	کارل مارکس
۱۱۶	ماتیو آرنولد
۱۱۷	چارلز ساندروز پیرس
۱۱۹	ویلیام جیمز
۱۱۹	پتر کروپوتکین
۱۲۰	فردریش نیچه
۱۲۴	گوتلوب فرگه
۱۲۵	زیگموند فروید
۱۲۶	فردینان دو سوسور
۱۲۷	امیل دورکیم
۱۲۸	گئورگ زیمل

۱۳۰	ادموند هوسرل
۱۳۱	هاولوک الیس
۱۳۲	هانری برگسون
۱۳۳	جان دیویی
۱۳۶	ویوکاناندا
۱۳۷	جورج سانتایانا
۱۳۸	ماکس وبر
۱۳۹	بندتو کروچه
۱۴۱	آندره ژید
۱۴۲	مارسل پروست
۱۴۳	مارسل موس
۱۴۴	برتراند راسل
۱۴۵	ارنست کاسیرر
۱۴۶	ویلیام سامرست موم
۱۴۸	توماس مال
۱۴۹	کارل گوستاو یونگ
۱۵۰	آلبرت انشتین
۱۵۱	جیمز جویس
۱۵۲	فرانتس کافکا
۱۵۳	نیکوس کازانتزاکیس
۱۵۴	گئورگ لوکاک
۱۵۵	ازرا پاوند
۱۵۶	ارنست بلوخ
۱۵۶	روت بندیکت
۱۵۸	رابینسون جفرز
۱۵۸	شارل ادوارد ژنره
۱۵۹	یوجین اونیل
۱۶۰	توماس استرانز الیوت
۱۶۲	لودویگ جوزف یوهان ویگنشتاین
۱۶۵	مارتین هایدگر
۱۶۸	بوریس پاسترناک
۱۷۰	آنتونیو گرامشی
۱۷۰	والتر بنیامین

یادداشت

زندگی بدون معنای زندگی ارزش زندگی کردن را ندارد. فلسفه به ما روش دقیق پرسیدن و بیهوده نگفتن را می‌آموزد. فلسفه هنر انسان‌های حقیقت‌جوست. وقتی آدمی به اعمال و کردارش فکر می‌کند، متوجه می‌شود که کارهایی را بر اساس فلسفه‌هایی انجام داده که بر اساس فلسفه‌ای مدون است و شاید هم اطلاعی از آن ندارد و پس از رسیدن به آن فلسفه و آگاهی از آن متوجه می‌شود که بر اساس آن قبل از اطلاع هم عمل می‌کرده است. درواقع عمل می‌کرده، اما اطلاع کافی نداشته است. مثلاً فلان کارش بر اساس تعلیم و تربیت جان دیویی، فلان اعمالش بر اساس فلسفه‌ی ماکیاول بوده و فلان کردارش بر اساس فلسفه‌ی اسپینوزا... و قس علیهذا.

آدمی ذاتاً موجودی تلاشگر است و همیشه سعی می‌کند به دورنما و هدفی که دارد برسد. البته در این بین بیشتر تلاش مهم است تا رسیدن صرف... و در این پروسه زمانی سرخوردگی و احساس بیهودگی به آدم دست می‌دهد که یا زودتر از موعد و دور از انتظار بدان هدف دست یافته باشد یا پس از رسیدن به هدف، هدف والایی نداشته باشد. و هدف والا میسر نیست مگر با آگاهی و شناخت و اطلاع از فلسفه.

کردار و رفتار و گفتار و زندگی روزانه، متأثر از اندیشه‌های مسلط فلاسفه‌ی گذشته و به‌ویژه فلاسفه و متفکرین عصر حاضر است. اگر فلسفه‌ی زندگی‌ات را انتخاب نکنی و بنای فکری اندیشه‌ات را نسازی، فلسفه‌ی زندگی‌ات را دیگران انتخاب و خواهند ساخت. برای انتخاب فلسفه‌ی زندگی نیاز به شناخت فلسفه و فلاسفه است که این کتاب تا حدودی به دنبال انجام این مهم است.

سال‌های زیادی بود که سؤالی ذهنم را به خودش مشغول کرده بود. چگونه

می‌توان تفکر را آموخت؟ چگونه می‌توان به این مهم دست یافت؟ با این همه آموزش رسمی و غیررسمی، چقدر به این مسأله‌ی اساسی و مهم پرداخته می‌شود؟ آیا خود آموزش‌گر صاحب تفکر هست؟ آیا او تفکر را می‌تواند انتقال دهد؟ تفکر چگونه به‌وجود می‌آید؟ واقعاً چگونه می‌توان تفکر را آموخت؟ اگر موضوع و مقوله‌ی تفکر در زندگی و حیات بشری مهم است و اگر عنصر اساسی و تعیین‌کننده‌ی عمق و غنای زندگی آدمی تفکر است، پس چرا تلاشی برای فراگیری بایسته و شایسته‌ی آن صورت نمی‌گیرد و اگر این نیاز در شخص احساس شود، چگونه می‌توان به آن دست یافت؟

این بحث از دوران نوجوانی ذهنم را به خودش مشغول کرده بود و من همواره ابتدا به ساکن به دنبال پاسخی برای آن بودم و در نهایت دنبال راه حل و راه و مسیر فراگیری آن می‌گشتم. برسان پرسان، قریه به قریه، قدم به قدم و لحظه به لحظه در مسیر عمر و زندگی پیش می‌رفتم و بار این سؤالات را همواره بر دوش و ذهنم حمل می‌کردم. تا این که تا حدودی پاسخش را به زعم خودم یافتم.

آموختم که برای رسیدن به تفکر، ابتدا بایستی صاحبان اندیشه را می‌یافتم. که نام دیگر این صاحبان، اندیشمندان و فیلسوفان بودند. و به این نتیجه رسیدم که برای معماری و ساخت فلسفه‌ی زندگی‌ام، ابتدا صاحبان اندیشه و فیلسوفان پیشین را بشناسم و با چگونگی و چیستی افکارشان آشنا بشوم و در نهایت دست به ساخت بنای تفکری خودم بزنم. و در میانه‌ی راه متوجه شدم که نقد و انتقاد در این مرحله مخرب و ویرانگر است. بدون هیچ پیش‌داوری و بدون هیچ زاویه و گاردی می‌بایست مطالعاتم را پیش می‌بردم، تا با اندیشه‌های اربابان و اصحاب تفکر بهتر و بیشتر آشنا بشوم. حاصل این کوشش و جستجو کتابی شد که پیش رو دارید. در میان اسامی شاید تعدادی باشند که به عنوان فیلسوف مطرح نیستند، اما از آنجایی که این

اشخاص دارای تفکری سیستماتیک بودند، اسامی‌شان به عنوان متفکرین و صاحبان اندیشه که در زمان و زمانه‌ی خودشان کم‌تأثیر هم نبودند، آورده شده‌است.

درضمن فصل جدیدی را به فیلسوفان و متفکرین ایرانی اختصاص داده‌ام که در کتاب‌هایی از این دست کمتر به آن‌ها پرداخته شده است. درکل تلاش کردم که به همه‌ی طیف‌های فلسفی و فکری بپردازم و تاجایی که ممکن است اسم و نامی را از قلم نیاندازم، اما به هر ترتیب شاید به‌نظر برخی می‌توانست اسم اشخاصی هم به این جمع اضافه شود که اگر اسمی از قلم افتاده، عمدی نیست و از دایره‌ی اطلاعات و مطالعاتی من دور بوده است.

به قول آلن باتن باید یاد بگیریم از امور اجتناب‌ناپذیر رنج نکشیم. زندگی ما مثل هارمونی جهان، مرکب از ناهماهنگی‌ها و الحان متفاوت، زیر و بم، آرام و گوش‌خراش، کوتاه و بلند است. اگر موسیقیدانی فقط برخی از آن‌ها را دوست داشته باشد، چه می‌تواند بسراید؟ او باید بداند که چگونه از همه‌ی آن‌ها استفاده و آن‌ها را با هم ترکیب کند. ما نیز باید در سلوک با خوب و بد همین‌طور باشیم. خوب و بدی که جوهر آن‌ها با جوهر زندگی ما یکی است و این مهم را فلسفه می‌تواند انجام دهد.

در این کتاب سعی شده است به ترتیب تقدم و تأخر تاریخی نکات کلیدی و بنیادین مدل و سیستم و مؤلفه‌های تفکری صاحبان اندیشه‌ی ایران و جهان به‌طور مختصر ارائه شود که مطالعه‌ی آن پیش‌نیاز و مقدمه‌ی رسیدن به یک پارادایم (الگوواره)، سازواره و سیستم اندیشه و تفکری است.

امیدوارم که با خوانش این نوشته گامی در مسیر فلسفه و تفکر برداشته شود.